

Digitaltjenesteloven (DSA) –Høringssvar fra Forleggerforeningen

Forleggerforeningen viser til høring om den norske gjennomføringen av DSA i digitaltjenesteloven, og takker for muligheten til å komme med innspill.

1. Digitaltjenesteloven vil gjøre det enklere å forfølge brudd på opphavsretten

Forleggerforeningen støtter formålet med digitaltjenesteloven, og mener det er viktig og nødvendig med et harmonisert europeisk rammeverk for å sikre et tryggere og mer transparent internett. Det er viktig med et tydelig og EU-harmonisert regelverk som gir gode og effektive verktøy mot ulovlig innhold.

Det finnes en rekke eksempler på at bøker og annet forlagsprodusert opphavsrettslig vernet innhold spres ulovlig på internett, og det har frem til nå vært svært vanskelig å forfølge slike brudd på opphavsretten. Den danske rettighetsalliansen anslår at piratkopiering av pensumlitteratur innebærer et tap på 225 millioner kroner årlig¹, og det er ingen grunn til å anta at situasjonen er annerledes i Norge. Ulovlig tilgjengeliggjort opphavsrettslig vernet materiale er også i stort monn brukt til trening av språkmodeller. Blant annet inneholder datasettet Books3² norske bøker. Datasettet er brukt av Meta og OpenAI til trening av generative språkmodeller. Slike former for bruk undergraver norske rettighetshaveres mulighet til å beholde kontroll over sine verk og til å få inntekter fra lisensiering.

Når verk spres på internett utenfor rettighetshaveres kontroll, har det en konkret og økonomisk konsekvens for både forfattere og forlag. Forlagenes evne til å ta risiko og produsere nye verk avhenger av en forutsigbar inntjening. I små språkområder som det norske er marginene i den enkelte utgivelse ofte små og gjennomsnittsoplagene lave. Selv moderat spredning av ulovlig innhold som ellers ville gitt inntekter, kan ha store følger for forlagenes økonomiske evne til å investere i nye verk.

Derfor er det positivt at nettbaserte plattformer nå blir pålagt å iverksette tiltak som sikrer at forlagenes innhold blir beskyttet og effektivt kan fjernes ved ulovlig tilgjengeliggjøring. Forleggerforeningen mener det er fornuftig at plattformer pålegges å etablere ordninger for mottak av meldinger om ulovlig innhold i henhold til DSA artikkel 16, slik at de blir kjent med ulovlig innhold og har plikt til å iverksette tiltak for å fjerne eller begrense tilgangen til dette for å unngå ansvar, jf. DSA artikkel 6.

Forleggerforeningen er allikevel bekymret for tilfellene der fjernet ulovlig innhold stadig lastes opp på nytt. Vi mener det trengs en *notice and stay down*-mekanisme som kan hindre slike handlinger. Særlig for små aktører er det vanskelig å forfølge ulovlig spredning av innhold som opplastes igjen og igjen. For at digitaltjenesteloven skal virke etter formålet, må det være praktisk håndterbart også for rettighetshavere å forfølge brudd. Det må være enkelt å henvende seg til rett instans, og det må legges opp til at brudd håndteres raskt og med permanent virkning.

2. Regelverket må innrettes slik et ytringsfriheten ivaretas

Forleggerforeningen ønsker virkemidler som sikrer ytringsfriheten og styrker en effektiv sanksjonering av ulovlige ytringer, og anerkjenner at fortalen i forordningen vektlegger hensynet til grunnleggende rettigheter. Det er avgjørende at ytringsfriheten ikke innskrenkes unødvendig. Samfunnet må tåle ytringer vi ikke liker, og et åpent internett vil nødvendigvis innebære både kontroversielle ytringer og desinformasjon.

Forleggerforeningen understreker betydningen av å skille klart mellom ulovlige og uønskede ytringer. Vi støtter MBL i at det ikke er mulig å forby alle uønskede ytringer uten en betydelig innskrenkning av ytringsfriheten, og rettslige tiltak må rettes mot faktisk ulovlig innhold. Når saker som omfattes av DSA behandles i EU-kommisjonen eller det europeiske DSA-rådet, må denne tilnærmingen være helt klar – og dette er særlig viktig i en tid preget av økende statlig sensur. Samtidig må det arbeides langsiktig og målrettet for å styrke befolkningens motstandskraft mot desinformasjon og uredlig påvirkning, men det må altså foregå utenfor rammene av denne loven.

¹ <https://rettighedsalliancen.dk/piratkopiering-af-studieboger-koster-bogbranchen-og-staten-225-millioner-arligt/>

² <https://www.forfatterforeningen.no/artikkel/verk-av-norske-forfattere-brukt-til-ki-trening/>

Forleggerforeningen mener videre at det er avgjørende at det etableres mekanismer som i størst mulig grad hindrer at plattformer sensurerer i forkant for å slippe risiko og kostnad ved en eventuell klage- eller tilsynssak, og myndighetene bør strekke seg langt for å forhindre at digitaltjenesteloven får slike følger. Det må sikres god informasjon om hva regelverket faktisk sanksjonerer, spesielt må det tydeliggjøres innhold faktisk må være ulovlig før det må fjernes.

Forleggerforeningen mener det bør vurderes om det er behov for særskilte tiltak for å beskytte barn og unge. USA anerkjente allerede for 25 år siden barns behov for personvern på nett, gjennom Children's Online Privacy Protection Act (COPPA), mens Storbritannia med Online Safety Act pålegger de som tilbyr innhold på nett å endre algoritmene som avgjør hva som viser til barn på internett, og filtrere bort skadelig innhold³. Storbritannia pålegger også å innføre aldersgodkjenning for brukere under 18 år, å raskt fjerne skadelig innhold, og oppnevne en ansvarlig for barns trygghet. Brudd på disse reglene kan i Storbritannia bøtelegges med 18 millioner pund, eller 10% av global omsetning.

Forleggerforeningen deler departementets (og flere høringsinstansers) syn om at det vil være avgjørende at tilsynsmyndigheten i relasjon til DSA har reell uavhengighet fra politisk påvirkning.

3. Koordinator, tilsyn og effektivitet

Forleggerforeningen registrerer at valg av Nasjonal Kommunikasjonsmyndighet (Nkom) som koordinator er lagt til grunn av regjeringen i høringsnotatet. Medietilsynet, som har særskilt kompetanse på spørsmål om ytringsfrihet, desinformasjon og beskyttelse av barn og unge, skal være «vedkommende myndighet» på disse områdene. Forleggerforeningen støtter MBL i at Medietilsynet må gis et tydelig og selvstendig ansvar. Det må sikres at myndigheten som skal håndheve regelverket som balanserer ytringer og sensur må være fullstendig uavhengig fra regjeringen. Rollen til de vedkommende myndighetene på ulike saksfelt må være klar i relasjon til koordinator for å sikre at kompetansen på deres respektive fagområder faktisk benyttes. I tillegg er det selvsagt viktig å finne en god innretning på dette samarbeidet, som hindrer at saksbehandling og videresending av saker til EU-organer blir unødig byråkratiske, kostbare eller tidkrevende.

Forleggerforeningen ber i likhet med MBL om at prioritering av ressurser og sanksjoner rettes mot de plattformene med størst risiko for skade. Det er avgjørende for både effektivitet og legitimitet at ressurser ikke spres for tynt, og at det allmenne inntrykket er at reglene faktisk håndheves effektivt der hvor det har mest betydning.

4. Oppsummering og avslutning

- Forleggerforeningen ser DSA som et hensiktsmessig harmonisert rammeverk for regulering av digitale tjenester.
- Det er positivt at nettbaserte plattformer blir pålagt å iverksette tiltak som sikrer at vernet innhold blir beskyttet og effektivt kan fjernes ved ulovlig tilgjengeliggjøring.
- Det må etableres mekanismer som kan hindre at fjernet ulovlig innhold stadig blir lastet opp på nytt.
- Forleggerforeningen understreker viktigheten av å verne om ytringsfriheten, og ber om at det tas særskilt hensyn til, og iverksettes tiltak for, at ytringsfrihetens kår ikke svekkes idet forordningen gjennomføres i norsk rett.

Forleggerforeningen takker for muligheten til å gi innspill, og ber om at ovennevnte momenter ivaretas i det videre forskrifts- og implementeringsarbeidet.

Med vennlig hilsen,

Trine Skei Grande
administrerende direktør

Ingvild Brodal
fagsjef

³ <https://www.gov.uk/government/collections/online-safety-act>